

POSZTERSZEKCIÓ

Elnök: **Vígh Tibor**

SZTE Neveléstudományi Intézet

TANULÁSI MOTIVÁCIÓ ÉS A SZÜLŐI HÁTTÉR ÖSSZEFÜGGÉSE ÉRTELMI SÉRÜLT TANULÓK KÖRÉBEN

Aknai Dóra Orsolya

IKT MasterMinds Kutatócsoport; Bartos Sándor Óvoda, Általános Iskola és EGMI, Várpalota

Kulcsszavak: értelmi sérült; családi háttér; tanulási motiváció

Kutatások eredményei azt mutatják, hogy a különböző szociokulturális környezetből érkező gyerekek képességeinek, készségeinek színvonalában számottevő eltérések vannak (Csapó, 2003; Józsa, 2004). Kevés empirikus adattal rendelkezünk arról, hogy az otthoni környezet milyen módon fejt ki hatását az iskolai teljesítményre. Különböző kutatások foglalkoznak a hátrányos helyzetűek tanulási motivációinak jellegzetességeivel (Fejes és Józsa, 2005), sérült gyerekekkel kapcsolatban a nevelési ártalmak, a szegénység és az iskolai szelekció hatásaival (Gáti, 2005; Szabó, 1996), ám alig találoztunk olyan empirikus eredményekkel, amelyek az értelmi sérült gyermekek családi háttérének hatásait vizsgálta volna a tanulók iskolai előmenetelére. Kutatásunk első (pilot) szakaszában nyolc értelmi sérült, autizmuspektrum-zavarral élő gyermeket és azok családjait vizsgáltuk. Kutatásunk célja annak feltárása volt, hogy a családi háttér milyen hatással van az értelmi sérült gyerekek tanulási motivációjára, tanulási eredményeire, hogy csoportszinten elemezhetővé váljanak a tanulók szociokulturális háttérének és mért teljesítményének összefüggései. A vizsgálat során közvetlen, illetve közvetett (fotók, filmek, jegyzetek) megfigyelést alkalmaztunk a tanulók teljesítményének megállapításához, illetve tanulói kérdőívet a tanulási motiváció vizsgálatához. A háttérkörülmények felderítésére szülői kérdőívet használtunk. A felvett adatok közé tartoznak a családok társadalmi helyzetével foglalkozó kérdések is. Itt az egyik legjellemzőbb adat a szülők iskolázottsága, ezért ezt használjuk a család kulturális háttérének jellemzésére. A szakirodalom szerint jellemzően az anyák iskolai végzettsége a meghatározó a gyermek iskolai teljesítményére (Takács, 2000). Ez a mi esetünkben is valószínűsíthető, a gyerekek érzelmileg jobban kötődnek az anyához, ő az, aki többnyire foglalkozik velük. Az anyák (N=8) közül az általános iskola befejezése után kettő tanfolyamot, egy szakmunkásképzőt, egy szakképző iskolát, három szakközépiskolát, egy pedig egyetemet végzett. Ezzel szemben az apák (N=6) közül négyen végeztek szakmunkásképző iskolát, egy szakképző iskolát, és a legmagasabb iskolai végzettség a főiskola. Az eredmények alapján a családok negyedénél tapasztalható, hogy bevonhatók a nevelés-oktatás folyamatába, szívesen veszik az otthoni foglalkozásra, gyermekkel kapcsolatos életvezetésre vonatkozó javaslatokat. Mivel a szülők többsége motiválatlan a továbblépésre, a tanulók kevés pozitív példát látnak a környezetükben, gyenge a külső motiváció. Belső motivációjukat a kíváncsiság és érdeklődés jellemzi, de mivel a kognitív funkciók jelentős mértékben sérültek, a kulcskompetenciák alapszintű fejlettsége sem éri el a kívánatos szintet, lehetőségeik igen behatároltak. A kutatás következő szakaszában szándékunkban áll a kutatást nagyobb mintára (elsőként Veszprém megyében) kiterjeszteni.